

Ilmapuntari 2026: Kuntien koulutus- ja sivistyspalvelujen, sosiaali- ja työttömyysetuuksien, sote-palvelujen ja eläkkeiden leikkauksia vastustetaan eniten.

Sosiaali- ja työttömyysetujen leikkaamiseen kohdentuu aiempaa enemmän vastustusta

KAKS – Kunnallisan alan kehittämissäätö selvitti kyselyllä aikuisväestön kantoja julkisen talouden erilaisiin mahdollisiin sopeuttamistoimiin. Vastajille esitettiin lista erilaisista keinoista maan talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Tavoitteena oli selvittää, mitkä keinoista – ehkä pahaltakin maistuvista – oltaisiin valmiita kannattamaan ainakin jossakin määrin. Kysymys kuului seuraavasti.

”Miten suhtaudut seuraaviin mahdollisiin keinoihin maamme talouden tasapainottamiseksi, kulujen vähentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi, jos ajattelet asiaa pidemmällä, yli kolmen vuoden tähtämellä?”

Tuloksia voi tarkastella monella eri tavalla. Tuloksista piirtyy yleiskuva, jonka mukaan ainoastaan muutamat toimenpiteet olisivat sellaisia, joita haluttaisiin käyttää. Enemmistön kannattamia keinoja löytyy vain kaksi. Selvä enemmistö suomalaisista suhtautuu myönteisesti isojen julkisten hankintojen lykkäämiseen (64 %) ja yritystukien karsimiseen (60 %). Kaksi viidestä hyväksyy myös veropohjan laajentamisen (säädetään uusia veroja) (40 %) ja verotuksen kiristämisen (39 %) sekä julkisten palvelumaksujen korottamisen (41 %).

Useimmat muut toimet ovat sellaisia, joiden toteuttaminen maistuisi enemmän tai vähemmän pahalta. Keinoja, joihin kohdentuu eniten vastustusta (vastustaa tai vastustaa jossain määrin) ovat kuntien koulutus- ja sivistyspalveluiden leikkaukset (80 %), hyvinvointialueiden sote- ja pelastuspalveluiden karsinta (76 %) ja lainaoton lisääminen entisestään (70 %).

Selvä enemmistö suomalaisista vastustaa myös sosiaali- ja työttömyysetuksiin (68 %) sekä eläkkeisiin (66 %) kohdistuvia leikkauksia. Verojen korottaminen (55 %) julkisen omaisuuden myyminen (53 %) ja kuntien valtionapujen supistaminen (54 %) olisi monien mielestä varsin epämieluisaa.

Tulokset ovat eräiltä osin muuttuneet vuoden 2024 huhtikuusta. Kansalaiset suhtautuvat aiempaa jonkin verran varauksellisemmin verojen korottamiseen ja veropohjan laajentamiseen. Etenkin sosiaali- ja työttömyysetujen leikkaamiseen kohdentuu aiempaa enemmän vastustusta (57 % → 68 %). Sen sijaan eläkkeiden leikkaamiseen suhtaudutaan jonkin verran aiempaa myönteisemmin. Erityisesti nuorempien ikäluokkien keskuudessa ehdotukset eläkkeiden leikkaamisesta saavat aiempaa enemmän kannatusta.

Puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin erilaisista keinoista maan talouden tilan kohentamiseksi. Hallituspuolueiden tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin etenkin sote- ja pelastuspalveluiden, kuntien koulutus- ja sivistyspalveluiden, sosiaali- ja työttömyysetuuksien leikkauksiin, käyttö- ja palvelumaksujen korotuksiin sekä kuntien valtionosuuksien supistuksiin. Verojen kiristämistä hallituspuolueiden tukijat näyttäisivät kavahtavan toisin kuin opposition kannattajat.

Oppositioapuolueiden kannattajien olisi hallituspuolueiden kannattajia vaivattomampaa sulattaa verotuksen kiristämiseen ja lainaoton lisäämiseen tähtäävät toimet. Etenkin erilaisten julkisten palvelujen ja tukien työstäminen tuntuu oppositiopuolueiden tukijoiden mielestä vastenmieliseltä.

Yksittäisten puolueiden kannattajien eroista voi mainita sen, että kokoomuksen tukijat suhtautuvat keskimäärää myönteisemmin sote- ja pelastuspalveluiden sekä sosiaalietuuksien leikkauksiin ja

eläkeiän nostamiseen. Muita nuivemmin he suhtautuvat veronkorotuksiin ja lainanoton lisäämiseen. Perussuomalaisien kannattajat antavat tukensa sosiaali- ja työttömyysetuuksien sekä kuntien koulutus- ja sivistyspalveluiden leikkauksille. Sen sijaan ehdotukset verojen korotuksista ja eläkkeisiin kajoamisesta maistuvat kitkeriltä.

Jos vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat saisivat yksinään päättää, niin sosiaali- ja työttömyysetuja ei leikattaisi. Veroja korotettaisiin, veropohjaa laajennettaisiin ja elinkeinoelämän tukia karsittaisiin. SDP:n tukijat suhtautuvat keskimäärää nuivemmin myös eläkeläisten etuuksien leikkaamiseen.

Ikätekijä näyttöytyy eräiltä osin suhtautumisessa talouden sopeuttamistoimiin. Ikääntyneet, yli 70-vuotiaat, jotka ovat jo eläkkeellä, suhtautuvat keskimäärää suopeammin eläkeiän korottamiseen. Sen sijaan olemassa olevien eläkkeiden leikkaukset maistuisivat kovin karvailta. Eläkeikää lähestyviä (51–60-vuotiaita) ehdotus eläkeiän korottamisesta suorastaan kauhistuttaa. Nuoremmat ikäluokat (18–30- ja 31–40-vuotiaat) olisivat mielusti leikkaamassa nykyisiä eläkkeitä.

Sukupuolen mukaisista eroista voi todeta, että naiset suhtautuvat miehiä ymmärtäväisemmin lähinnä julkisen omaisuuden myyntiin. Miehistä naisia suurempi osa kannattaa jonkinlaista etuuksien karsimista sekä käyttö- ja palvelumaksujen korottamista keinoina tasapainottaa maan julkista taloutta. Sukupuolten välillä ei ilmene juurikaan eroja suhtautumisessa verojen korottamiseen ja julkisten hankintojen karsintaan.

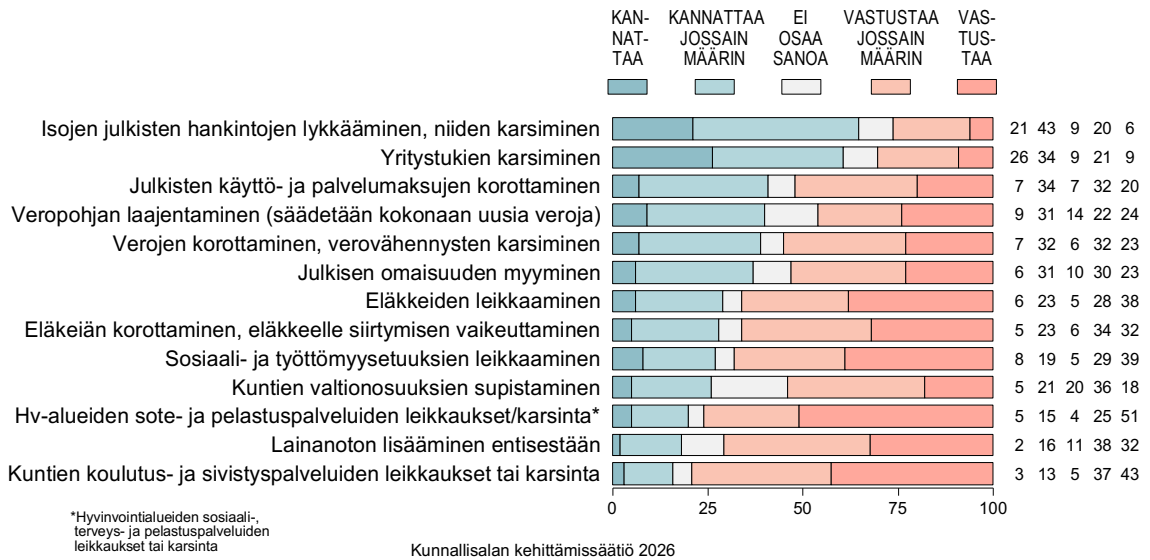
Monissa KAKS:n kansalaismielipidettä sivuavissa tutkimuksissa on aiemminkin käynyt ilmi, että käytännön keinoihin julkisen talouden vakauttamiseksi suhtaudutaan monilta osin varauksellisesti. Tämä siitäkin huolimatta, että kansalaiset ovat eri vuosina olleet valmiita tunnustamaan tarpeen tehdä jotakin. Silti monetkaan keinot eivät näytä kelpaavan julkisen talouden vahvistamiseksi. Vähintään puolet tai jopa suuri enemmistö täysi-ikäisistä ajattelee, että veroja ei saisi korottaa, velkaa ei pidä lisätä eikä julkisia palveluita tai saavutettuja etuuksia saisi karsia, saati käyttömaksuja korottaa.

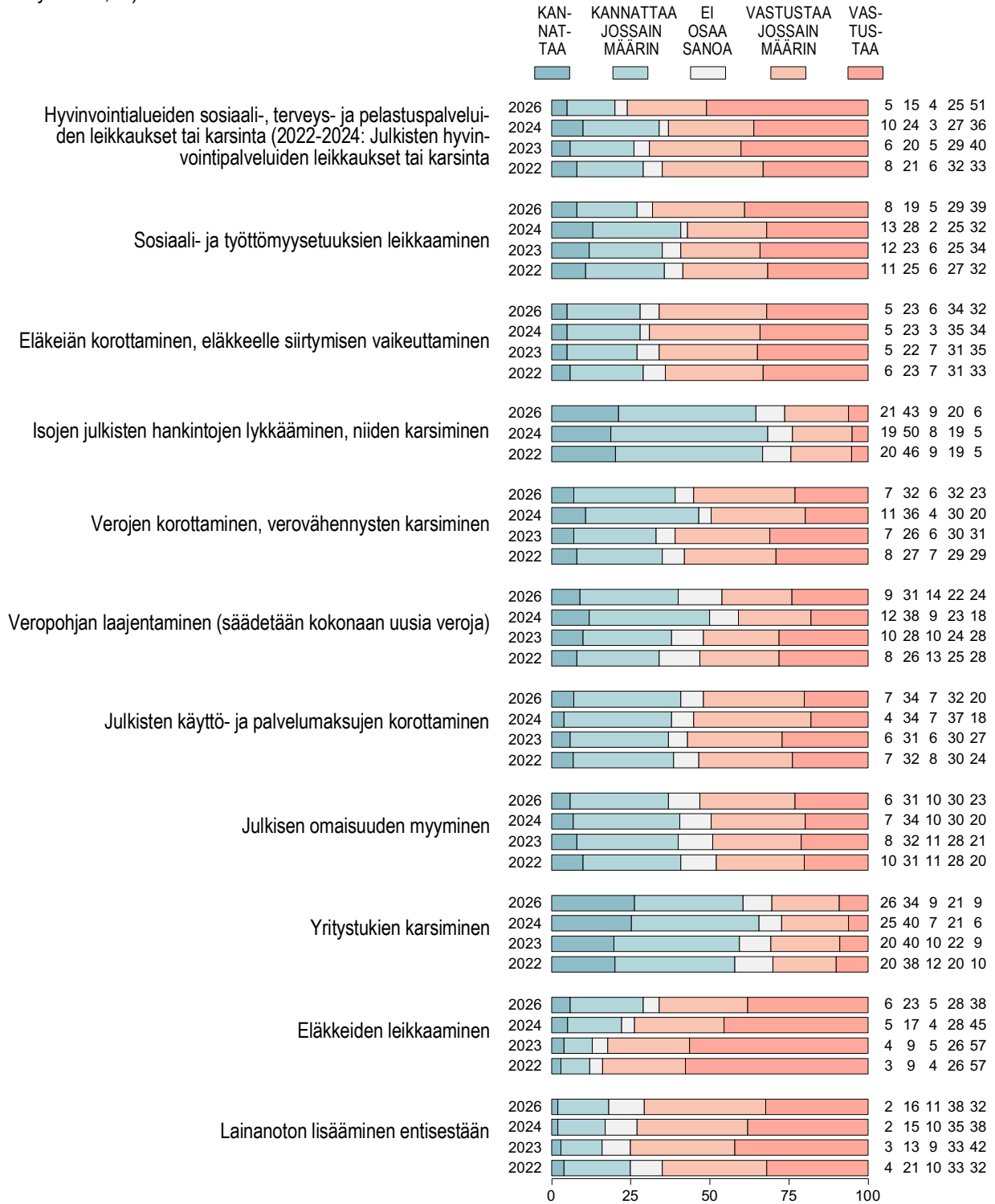
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 28.3.-1.4.2026. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.020. Vastajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Kuvio 4.

MITEN SUHTAUTUU MAHDOLLISIIN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI, KULUJEN VÄHENTÄMISEKSI JA TULOJEN KASVATTAMISEKSI, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ YLI KOLMEN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ (%).

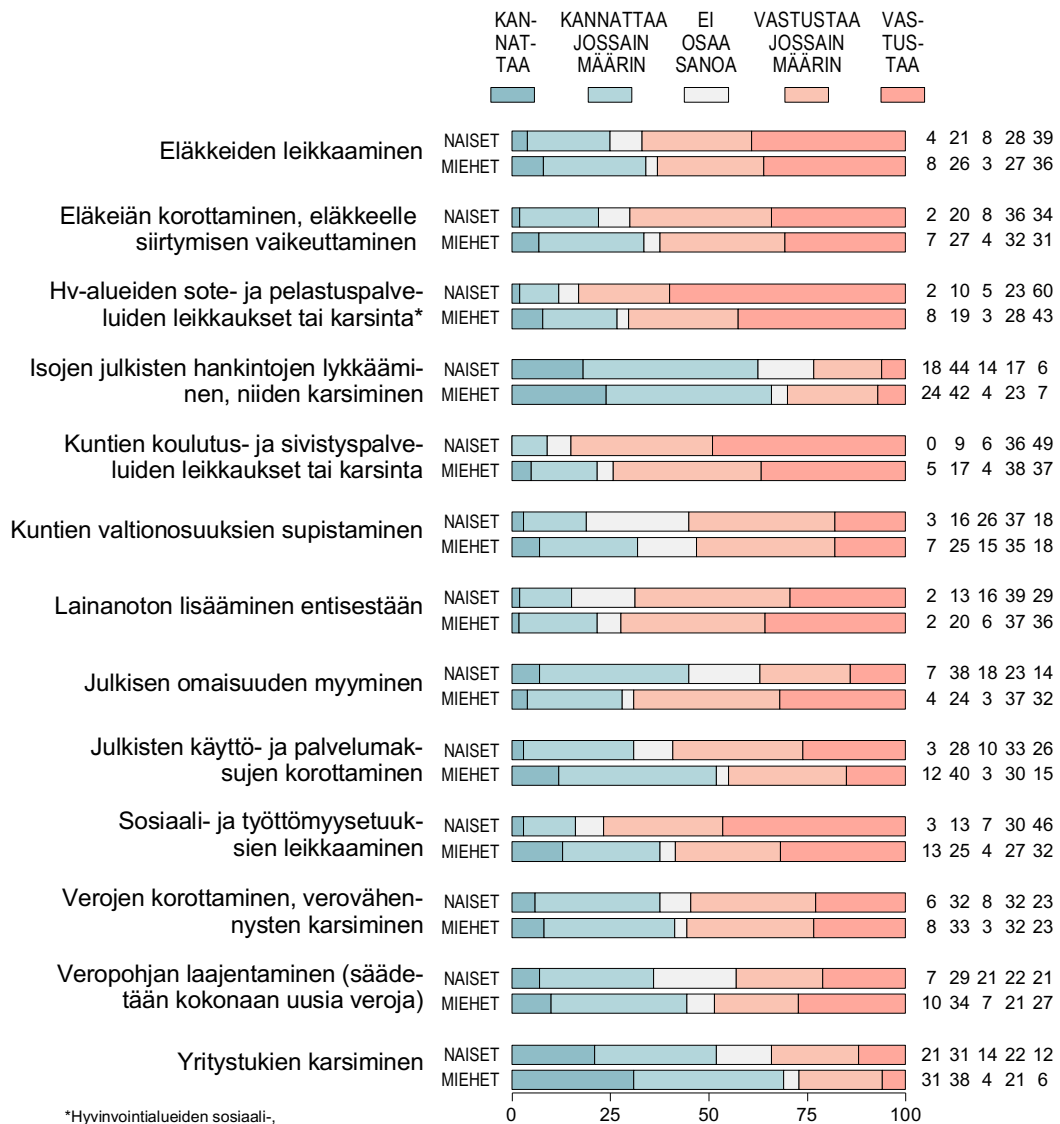

Kuvio 4t4.
SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: ARVIOT KESÄLLÄ 2022, TALVELLA 2023, KEVÄÄLLÄ 2024 JA KEVÄÄLLÄ 2026 (yhteiset arviointikohteet aiempien mittausten mukaisessa järjestyksessä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4s.

SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: NAISET vs. MIEHET (%).

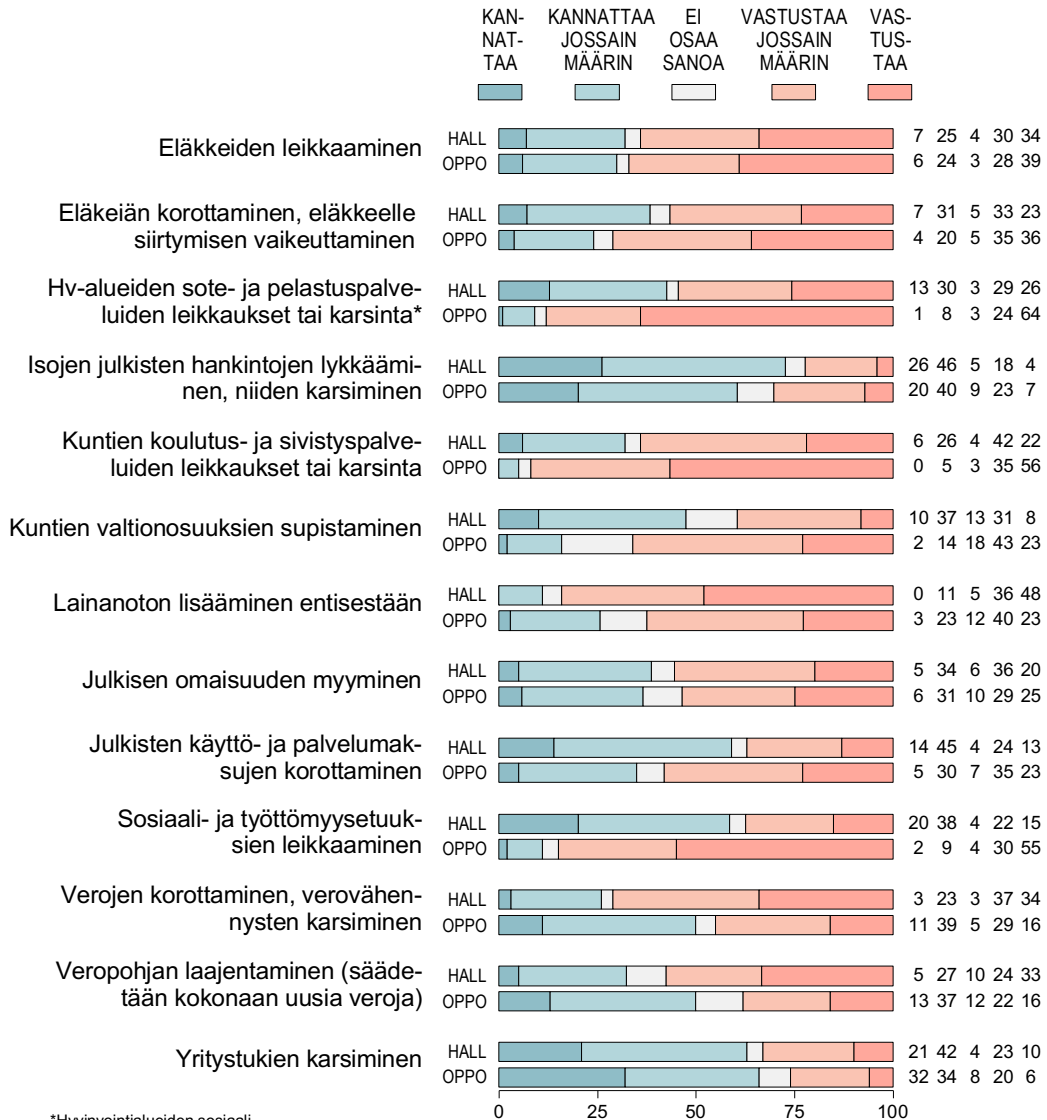

*Hyvinvointialueiden sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden leikkaukset tai karsinta

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4h.

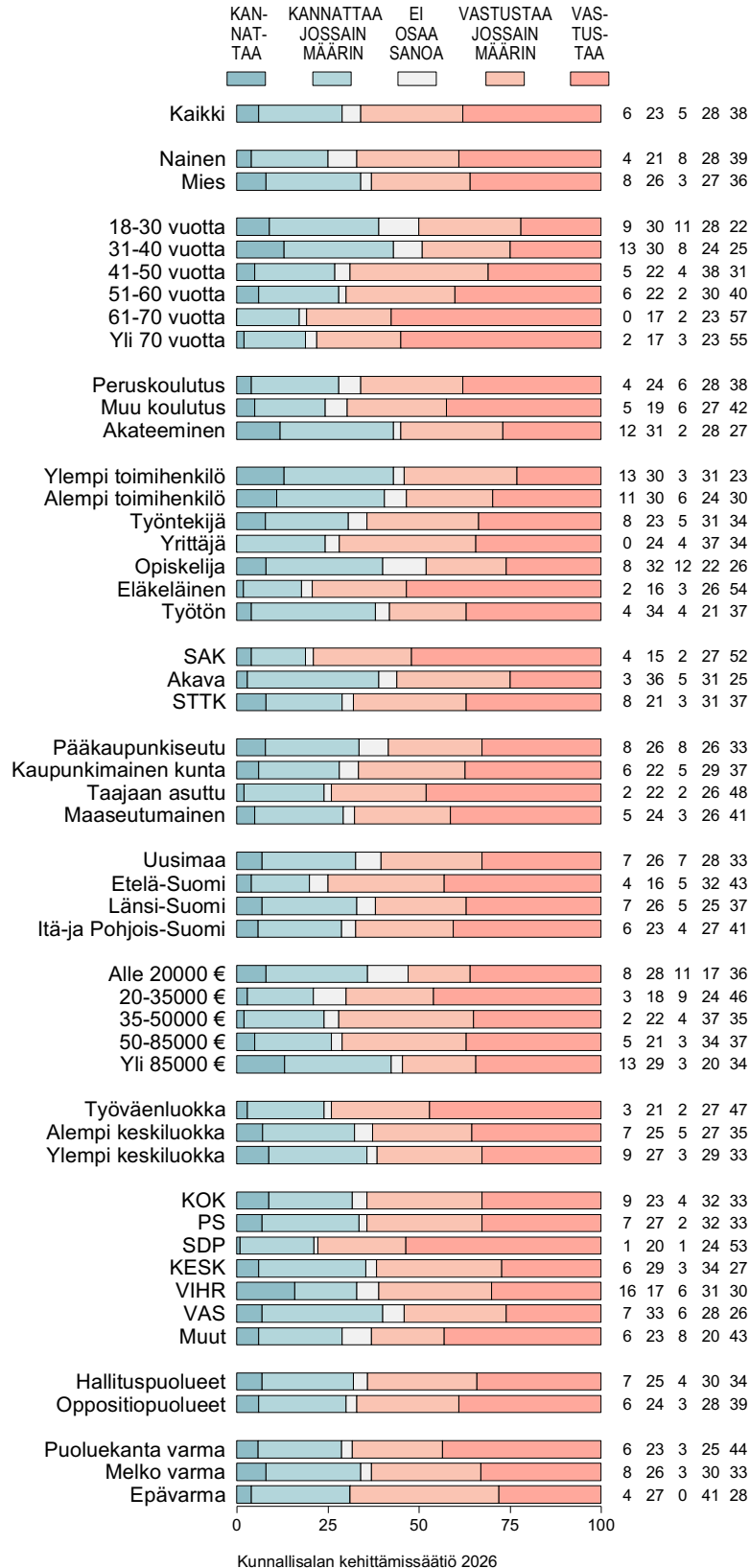
SUHTAUTUMINEN KEINOIHIIN MAAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

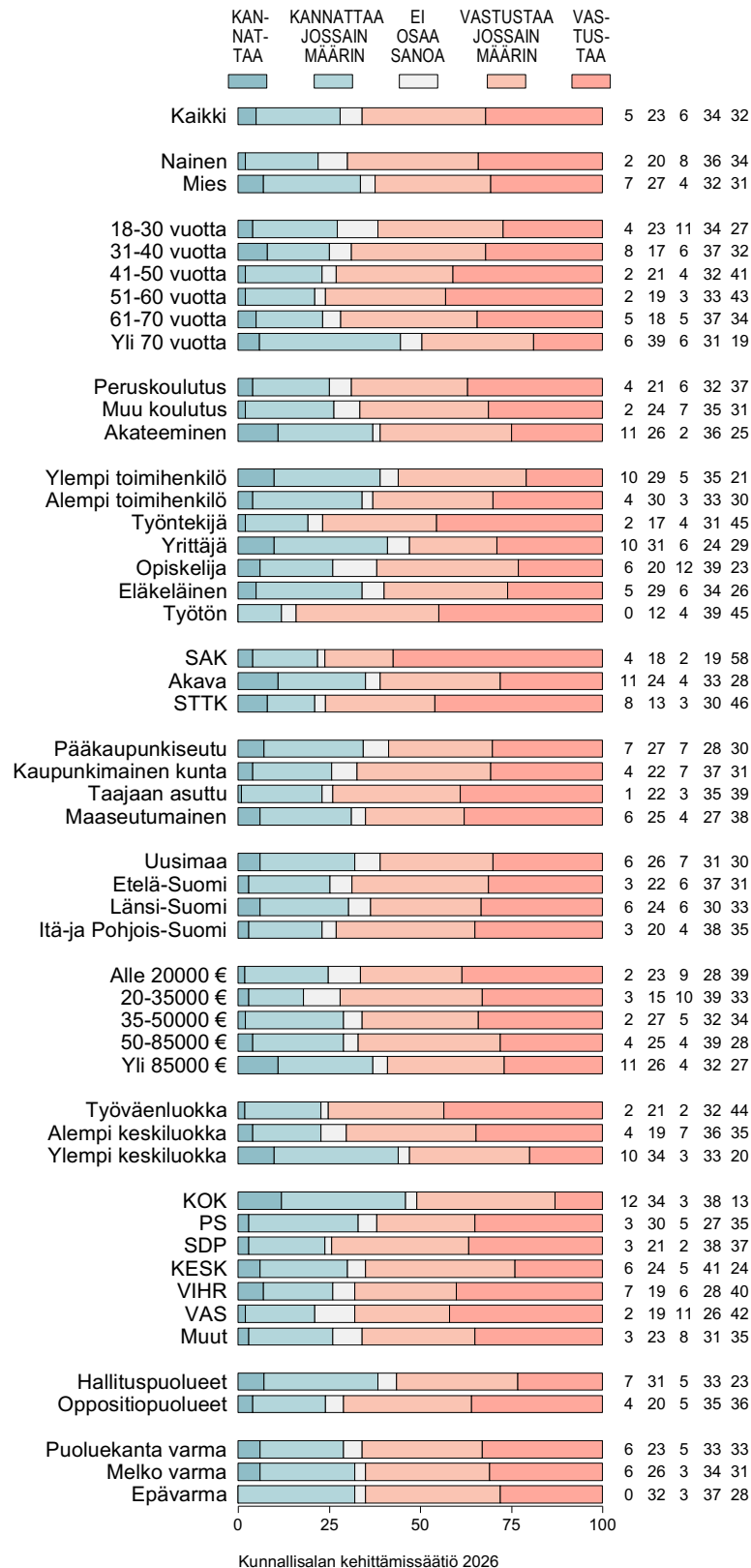
*Hyvinvointialueiden sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden leikkaukset tai karsinta

Kunnallisalan kehittämssäätiö 2026

Kuvio 4-1.

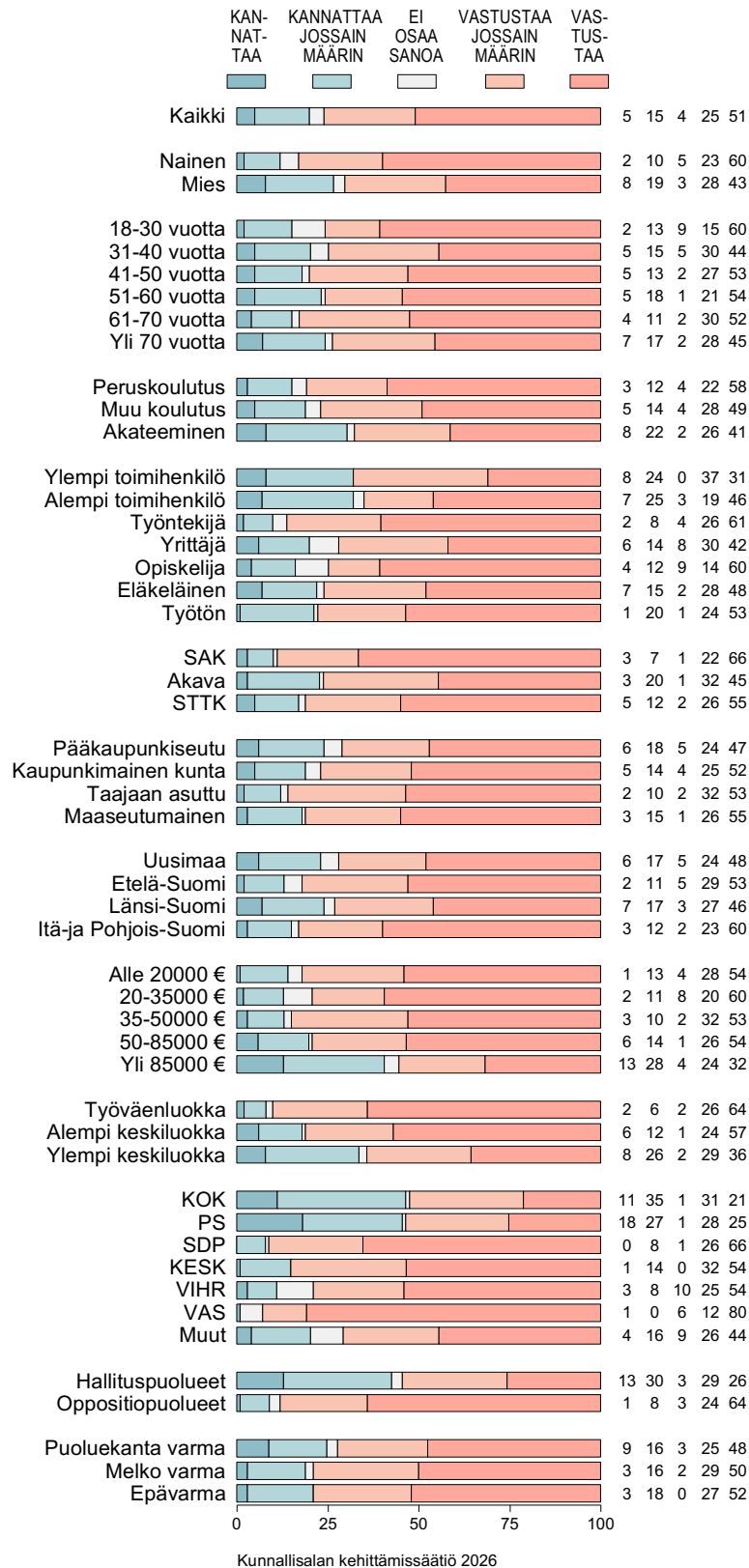
 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: ELÄKKEIDEN LEIKKAAMINEN (%).

Kuvio 4-2.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: ELÄKEIÄN KOROTTAMINEN, ELÄKKEELLE SIIRTYMISEN VAI-
KEUTTAMINEN (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

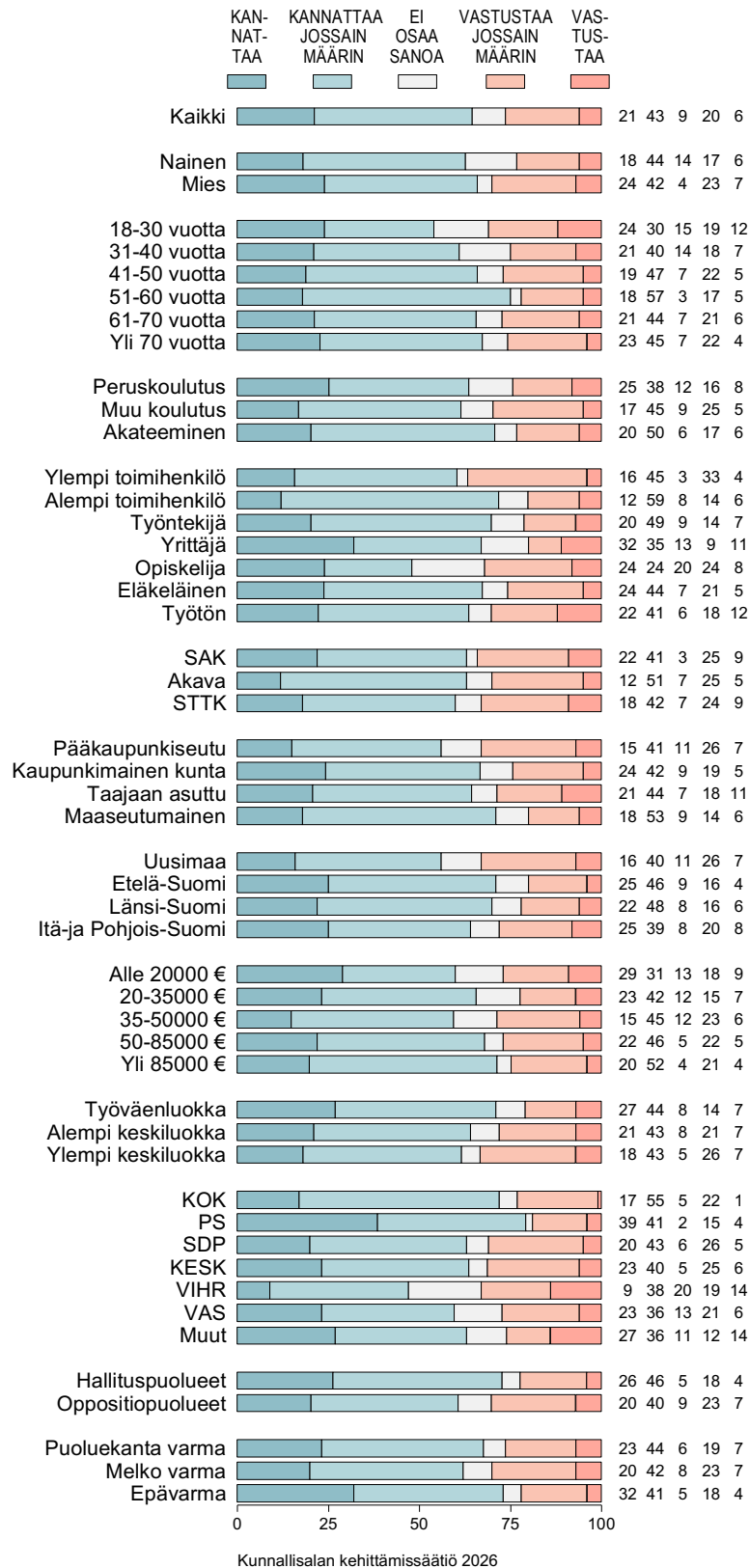
Kuvio 4-3.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: HYVINVOINTIALUEIDEN SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUS-
PALVELUIDEN LEIKKAUKSET TAI KARSINTA (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

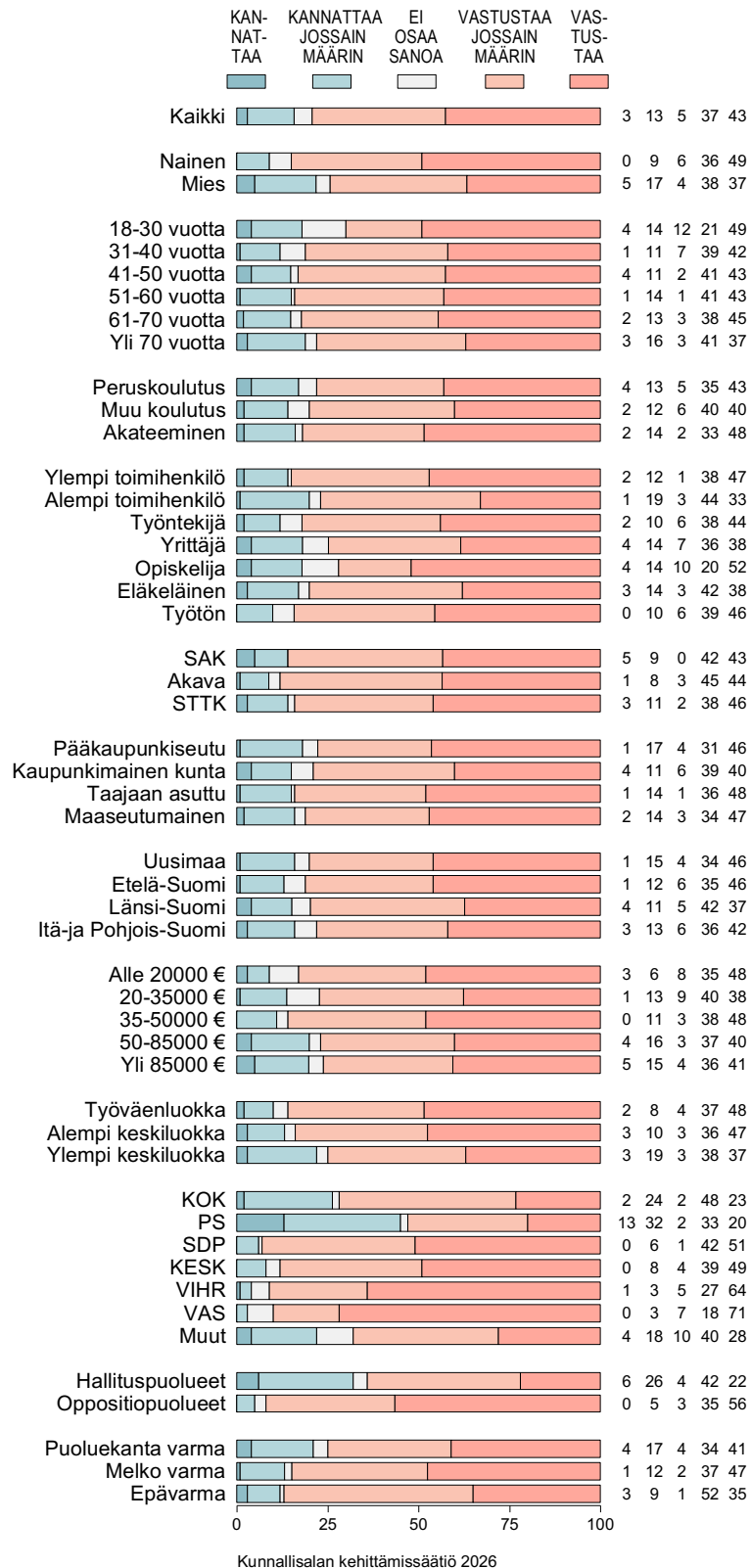
Kuvio 4-4.

SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: ISOJEN JULKISTEN HANKINTOJEN LYKKÄÄMINEN, NIIDEN KARSIMINEN (%).

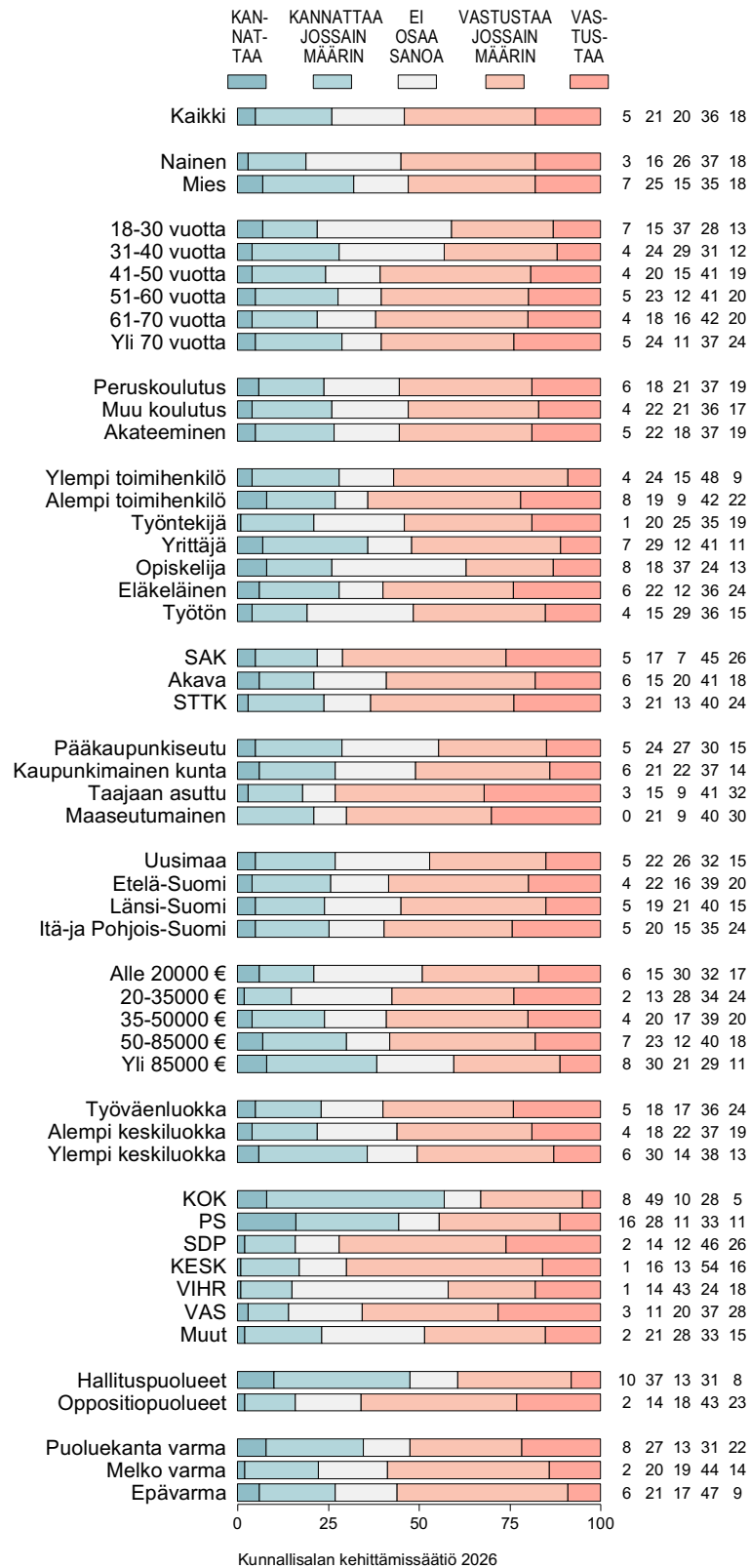
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 4-5.

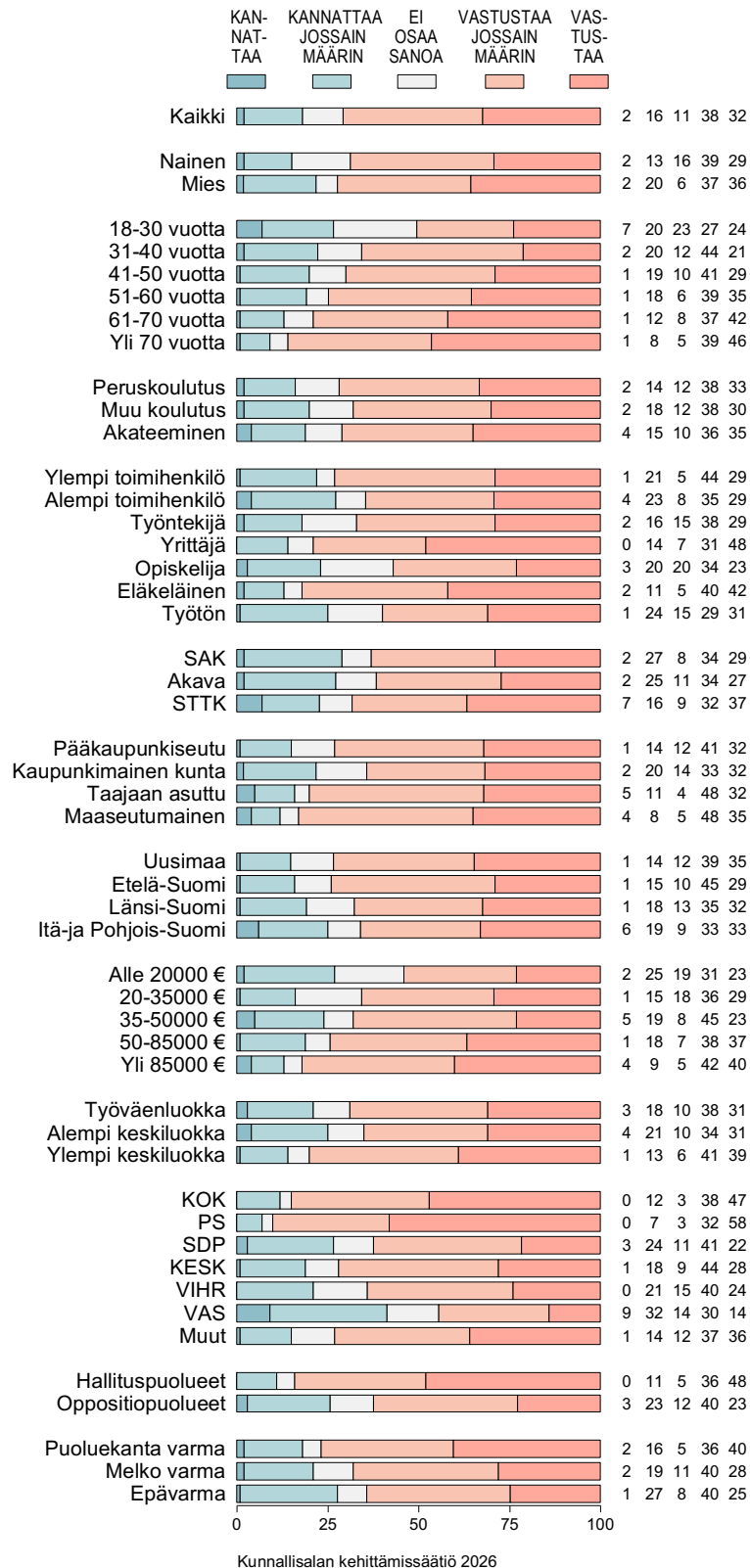
 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: KUNTIEN KOULUTUS- JA SIVISTYSPALVELUIDEN LEIKKAUKSET
TAI KARSINTA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2026

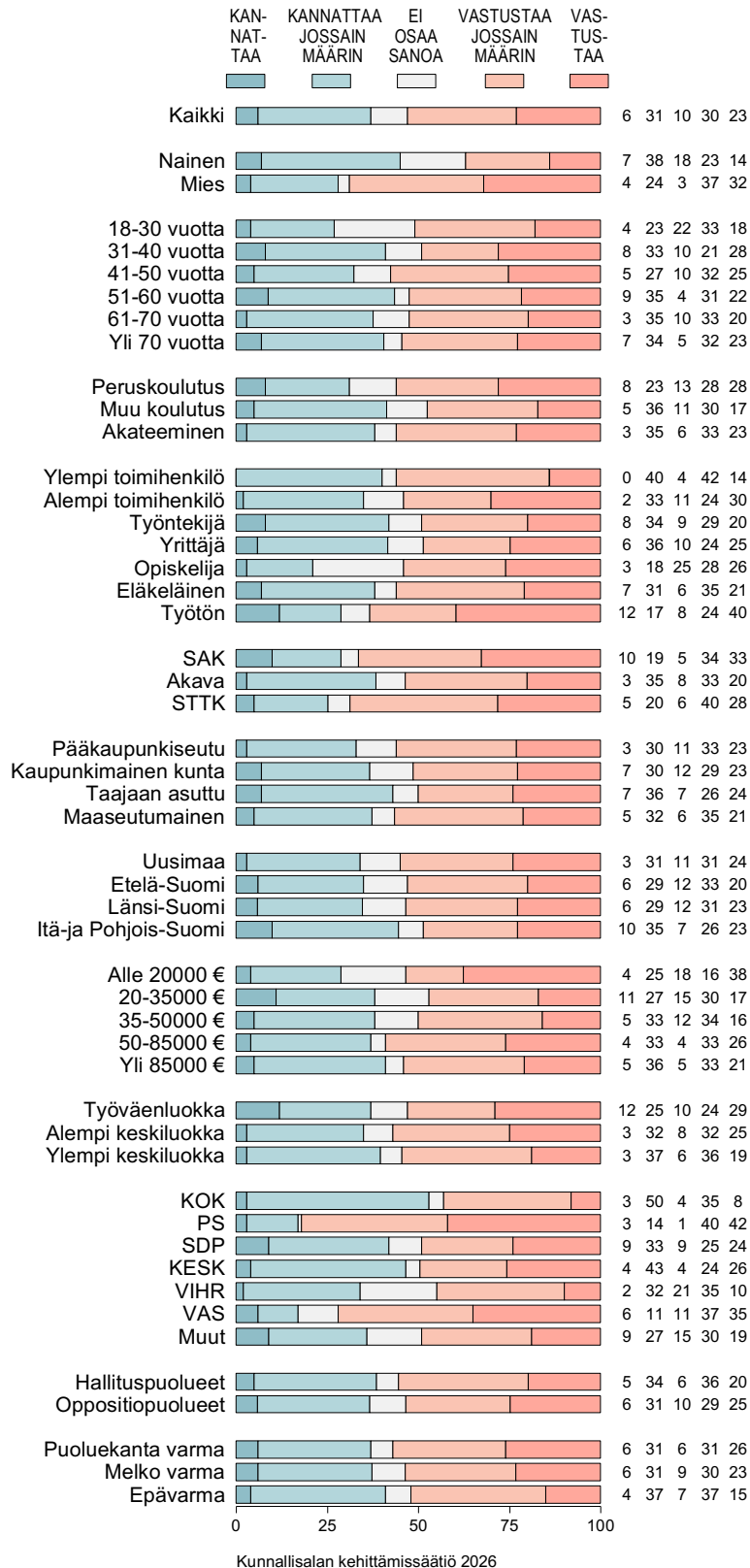
Kuvio 4-6.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: KUNTIEN VALTIONOSUUKSIEN SUPISTAMINEN (%).

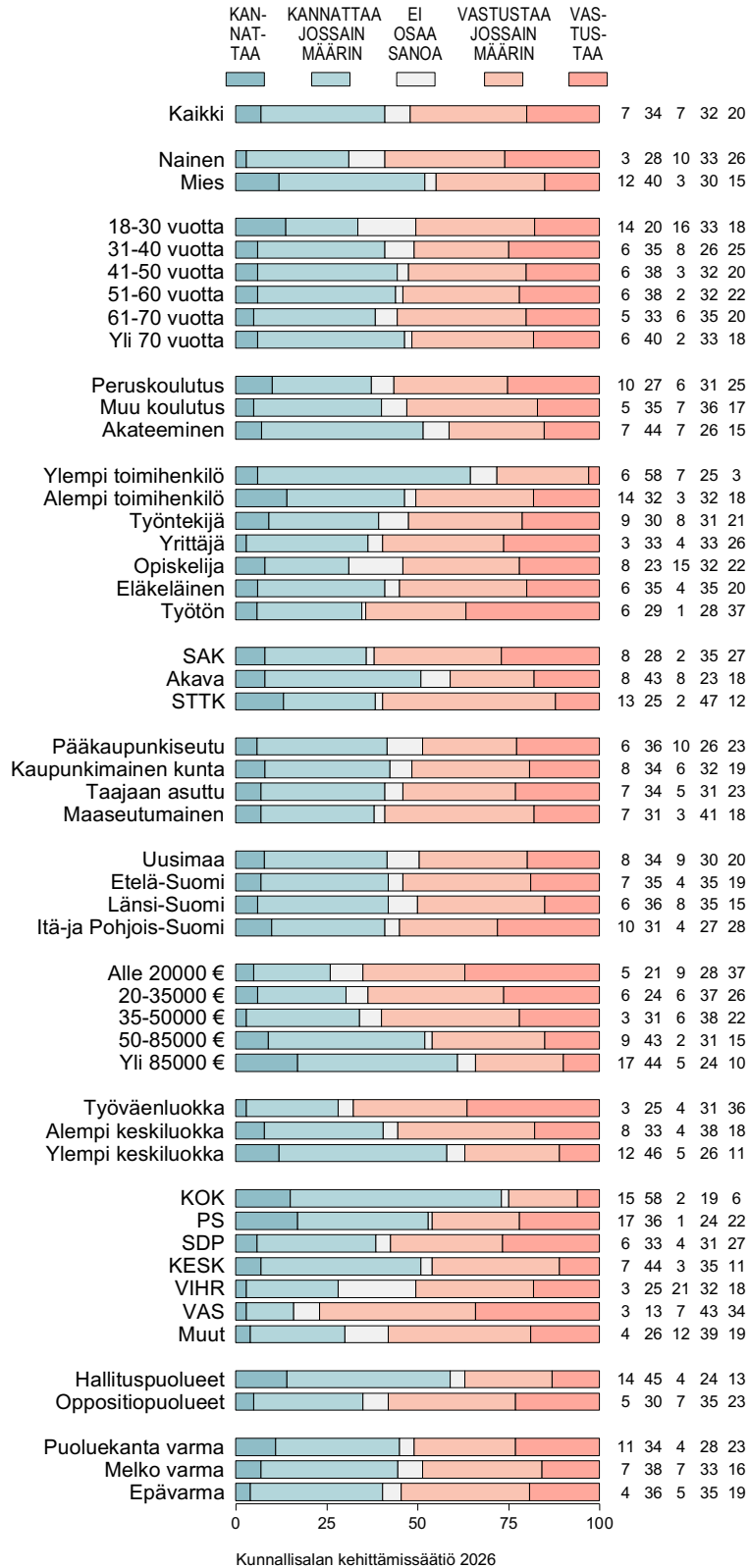
Kuvio 4-7.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: LAINANOTON LISÄÄMINEN ENTISESTÄÄN (%).

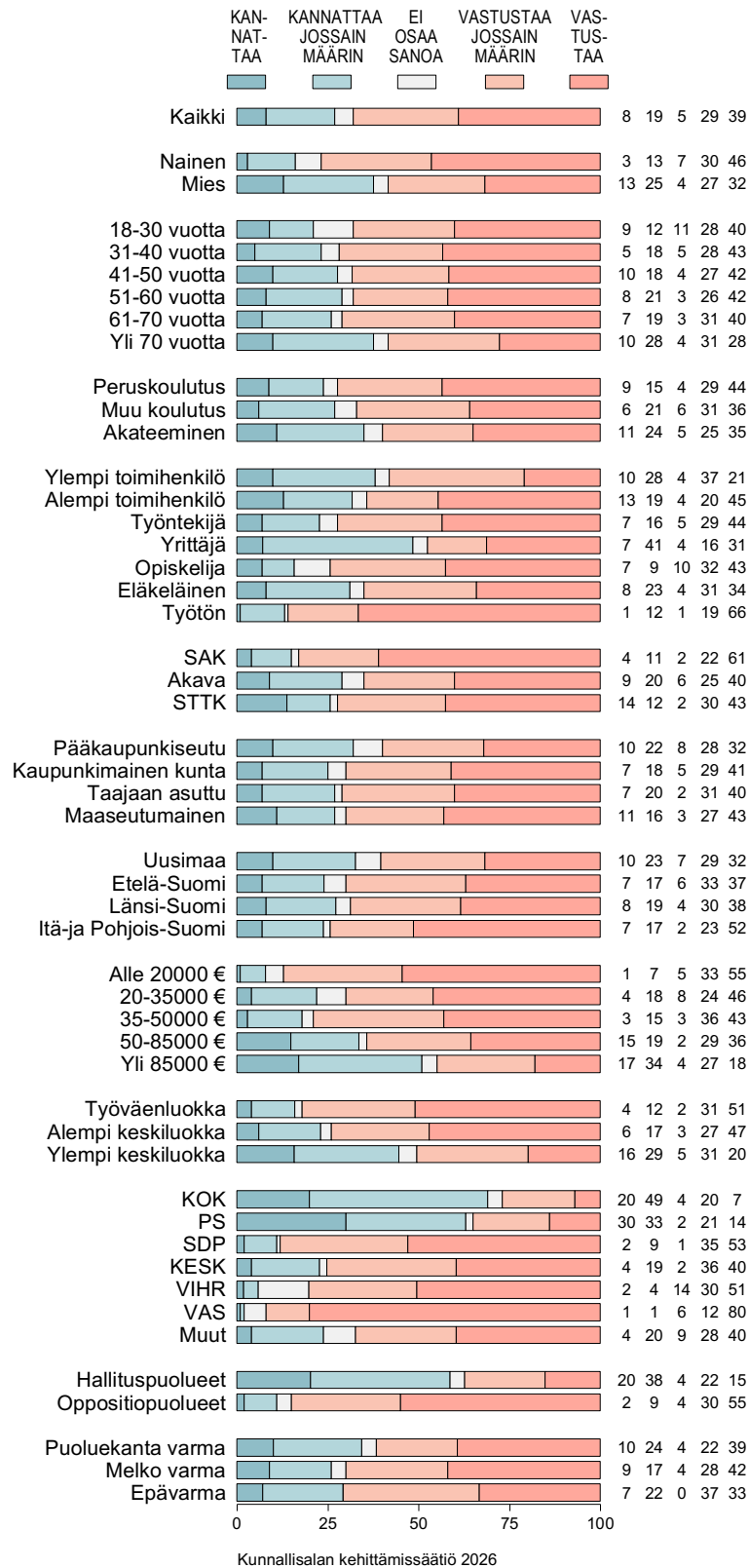
Kuvio 4-8.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: JULKISEN OMAISUUDEN MYYMINEN (%).

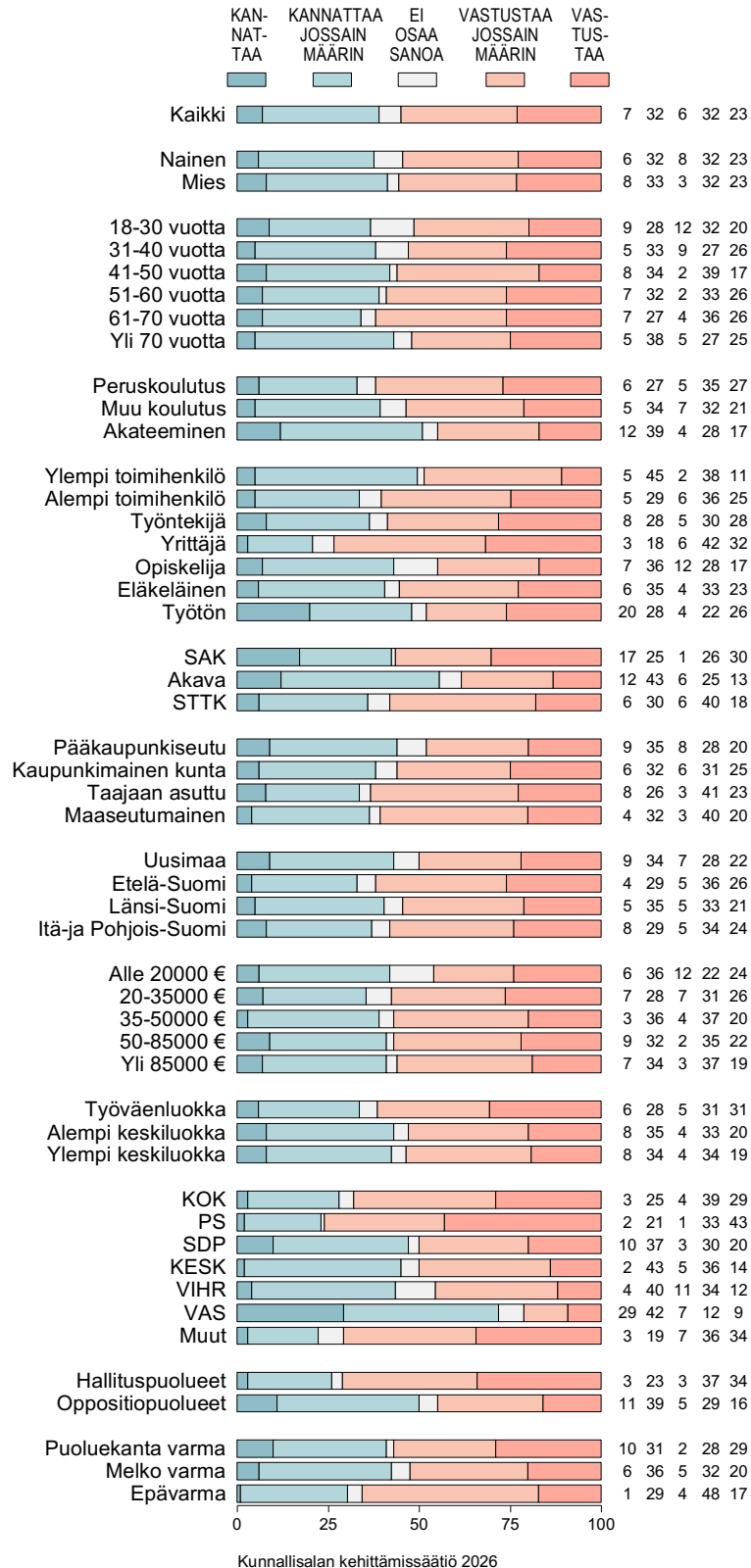
Kuvio 4-9.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: JULKISTEN KÄYTTÖ- JA PALVELUMAKSUJEN KOROTTAMINEN
(%).

Kuvio 4-10.

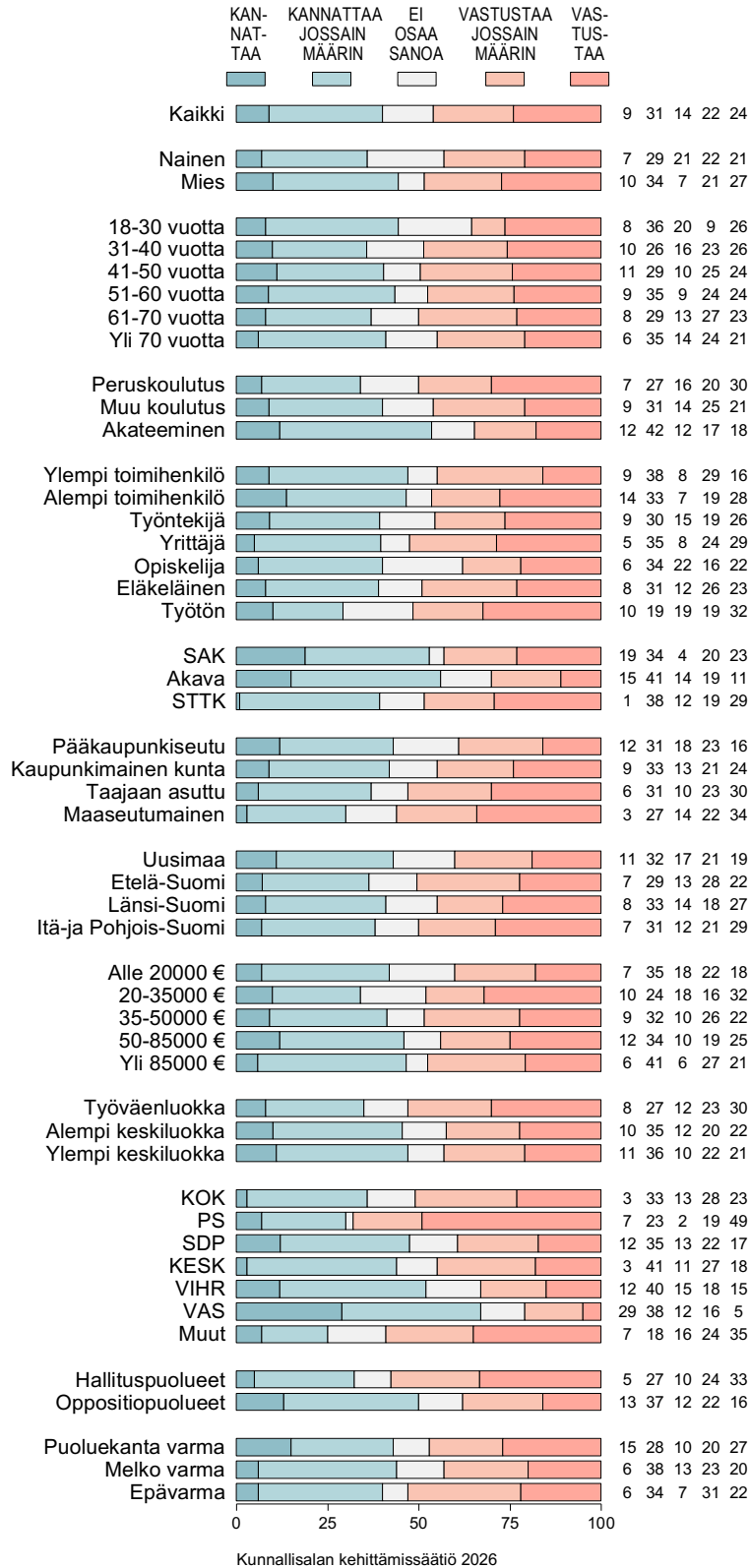
 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: SOSIAALI- JA TYÖTTÖMYYSETUUKSIEN LEIKKAAMINEN (%).

Kuvio 4-11.

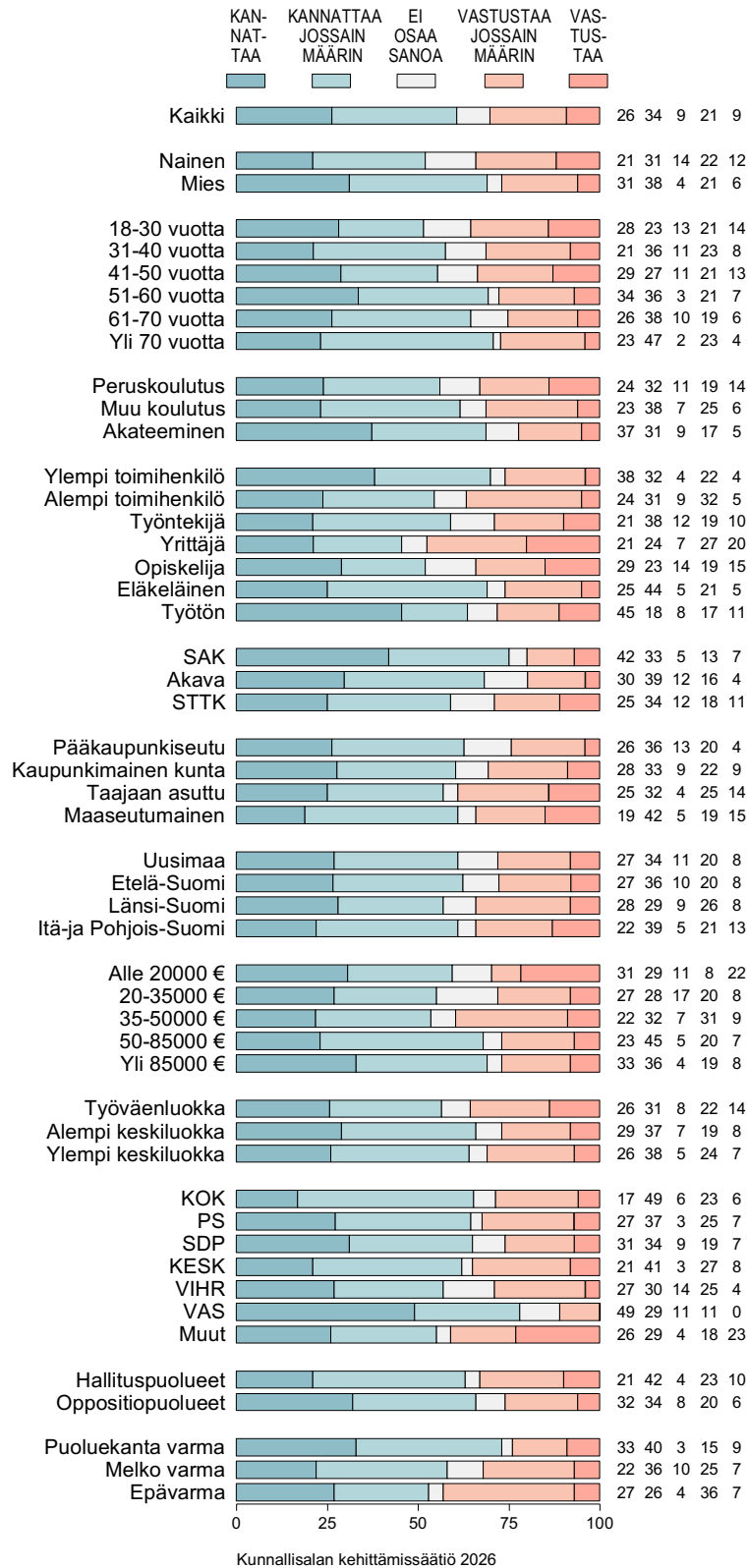
 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: VEROJEN KOROTTAMINEN, VEROVÄHENNYSTEN KARSIMINEN
(%).

Kuvio 4-12.

SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: VEROPOHJAN LAAJENTAMINEN (SÄÄDETÄÄN KOKONAAN UUSIA VEROJA) (%).

Kuvio 4-13.

 SUHTAUTUMINEN KEINOIHIN MAAMME TALOUDEN TASAPAINOTTAMI-
SEKSI: YRITYSTUKIEN KARSIMINEN (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2026